

דרבנן?

והתירוץ: **איכא בינייהו** כאשר הנתבע שהוא **כנגדו** כנגד התובע, **חשוד על השבועה**. וכגון שיודעין בו שגזל וכדו' ואינו יכול להישבע.

ומעתה, אם היתה השבועה **בדאורייתא** והיה הנתבע שכנגדו **חשוד על השבועה** תיקנו חכמים **שאפכינן ליה שבועה**. שפטרו את החשוד מן השבועה, **ושמו** את חיובה **אאידיך**, על התובע שישבע הוא ויטול מן הנתבע.

אבל, אם היה החשוד חייב להישבע שבועה **דרבנן** אין הופכים ומטילין את השבועה על התובע, משום ששבועת היסת **עצמה תקנתא היא** שתיקנו חכמים להשביעו.

ודין זה שהופכין את השבועה כאשר הנתבע לא יכול להישבע – אף הוא תקנת חכמים. **ותקנתא לתקנתא לא עבדינן!**⁽⁷⁶⁾ ויפסיד התובע בלא שום שבועה (רש"י).

והנה, **לרבנן דפליגי עליה דרבי יוסי** הסובר שהחוטף מציאת חרש שוטה וקטן יורדים לנכסיו, **דאמרו** שבגזלת חרש שוטה וקטן שהיא **מדרבנן לא נחתינן לנכסיה**, ולפיכך גם החייב שבועה מדרבנן ואינו רוצה

להשבע אין בית דין יורדים לנכסיו ומוציאים מידו,

מאי עבדינן ליה למי שמסרב להישבע שבועת היסת?

דינו הוא: **משמתינן ליה**, [מנדים אותו] והרי הוא יעמוד בנידויו עד שישבע!

אמר ליה רבינא לרב אשי: האי, נידוי זה שמנדין אותו ללא קיצבת זמן עד שישבע, חמור הוא יותר מירידה לנכסיו. כיון שנידוי זה הרי הוא כאילו **נקטיה בכובסיה דנשבקיה לגלימיה הוא**. [כאדם האוחז במבושיו של חברו ומאלצו ליתן לו את בגדו]?

אמר ליה רב אשי לרבינא: **אלא מאי עבדינן ליה**, מה נעשה לו כדי לאלצו לשלם?

אמר ליה רבינא: משמתינן ליה לשלושים יום, **עד דמטי זמן נגדיה**.

[יום השלושים לנידוי נקרא "זמן נגדיה", שהוא הזמן שמלקים את מי שעמד בנידויו שלוששים יום על שום שלא טרח ודאג להסיר את הנידוי מעליו]⁽⁷⁷⁾.

וביום השלושים **נגדינן ליה**, מלקין אותו כדין מנודה שעברו עליו שלוששים יום

76. המגיד משנה בפרק ב' מהלכות טוען ונטען הלכה א' כתב שמבואר כאן בגמרא שהחשוד על השבועה אינו נשבע אפילו שבועת היסת. והלחם משנה שם תמה על כך שאין להוכיח כן מכאן. שהרי אפשר לפרש דהא דאיכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן, הוא, שבשבועה דאורייתא אין החשוד נשבע. ולכן מהפכין את השבועה על שכנגדו. ואילו בשבועה

77. מהר"ף והרא"ש משמע, שלא מנדים אותו שלוששים יום, אלא מנדים אותו בסתם. ואילו לאחר שלשים יום, מלקין אותו ומתירין מעליו את הנידוי. אך אם מאיזו סיבה לא ילקו אותו